

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2018 (Περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2017)

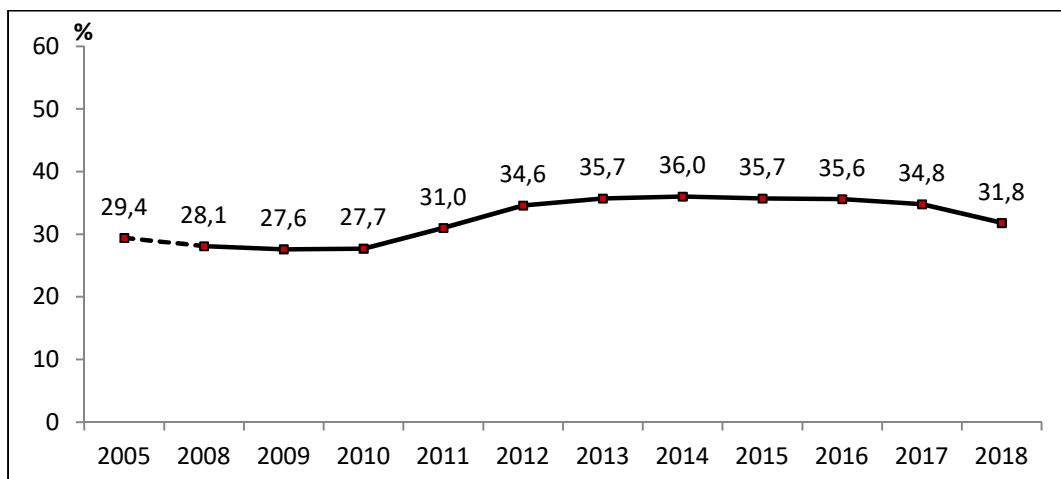
Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ανακοινώνει τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC), έτους 2018, **με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2017**. Η έρευνα αποτελεί τη βασική πηγή αναφοράς των συγκριτικών στατιστικών για την κατανομή του εισοδήματος και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας έτους 2019, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2018, θα ανακοινωθούν στις 19 Ιουνίου 2020.

Α. Δείκτες της Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020»

Στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020, αναφορικά με την καταπολέμηση της φτώχειας, έχει τεθεί ως στόχος «να μειωθούν κατά 20 εκατομμύρια τα άτομα που βρίσκονται ή που κινδυνεύουν να βρεθούν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό¹» έως το 2020.

Με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2018, ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό ανέρχεται στο 31,8% (3.348.500 άτομα) του πληθυσμού της Χώρας, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το 2017 κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες (3.701.800 άτομα που αντιστοιχούσαν στο 34,8% του πληθυσμού). Το Γράφημα 1 παρουσιάζει την εξέλιξη του δείκτη την τελευταία δεκαετία.

Γράφημα 1. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κοινωνικό αποκλεισμό: 2005, 2008 - 2018

*Επισημαίνεται ότι η περίοδος αναφοράς των εισοδημάτων αφορά στο προηγούμενο από το έτος διενέργειας της έρευνας, δηλ. στα αντίστοιχα έτη 2004 και 2007-2017.

Πληροφορίες:

Διεύθυνση Στατιστικών Πληθυσμού και Αγοράς Εργασίας
Τμήμα Ειδικών Ερευνών Νοικοκυριών

Γ. Ντούρος (Τηλ: 213 135 2174, Fax: 213 135 2906, E-mail: g.ntouros@statistics.gr)

Μ. Ορφανού (Τηλ: 213 135 2871, Fax: 213 135 2906, E-mail: m.orfanou@statistics.gr)

¹ **Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό:** πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή με υλικές στερήσεις (δηλαδή πληθυσμός που στερείται τουλάχιστον 4 από έναν κατάλογο 9 αγαθών και υπηρεσιών) ή που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας (περισσότερες πληροφορίες στις επεξηγηματικές σημειώσεις).

Ειδικότερα:

- Ο κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικός αποκλεισμός είναι υψηλότερος στην περίπτωση των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (35,0%) (Πίνακας 1).
- Ο πληθυσμός ηλικίας 18-64 ετών που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό εκτιμάται ότι το 33,0% είναι Έλληνες και το 56,5% είναι αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελλάδα (Πίνακας 2).
- Από τους αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα, ηλικίας 18-64 ετών και βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό το 55,1% γεννήθηκαν σε άλλη χώρα, ενώ το 32,1% είναι αλλοδαποί που γεννήθηκαν και διαμένουν στην Ελλάδα (Πίνακας 3).
- Το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας αλλά διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας ανέρχεται σε 8,5% (Πίνακας 5).
- Το ποσοστό του πληθυσμού που ενώ δε βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας ανέρχεται σε 8,3% (Πίνακας 5).
- Το ποσοστό του πληθυσμού που δε βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας και διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας ανέρχεται σε 4,0% (Πίνακας 5).
- Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται οι συνιστώσες του δείκτη για το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό. Προκύπτει λοιπόν ότι, το 18,5% του πληθυσμού βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις), το 16,7% σε υλική στέρηση και το 16,3% του πληθυσμού ηλικίας 0-59 ετών διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας.
- Στον Πίνακα 19 παρουσιάζεται ο δείκτης κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ετών 2008-2018 για όσες ευρωπαϊκές χώρες είναι διαθέσιμα τα αποτελέσματα της έρευνας έτους 2018 της δεδομένη χρονική στιγμή.

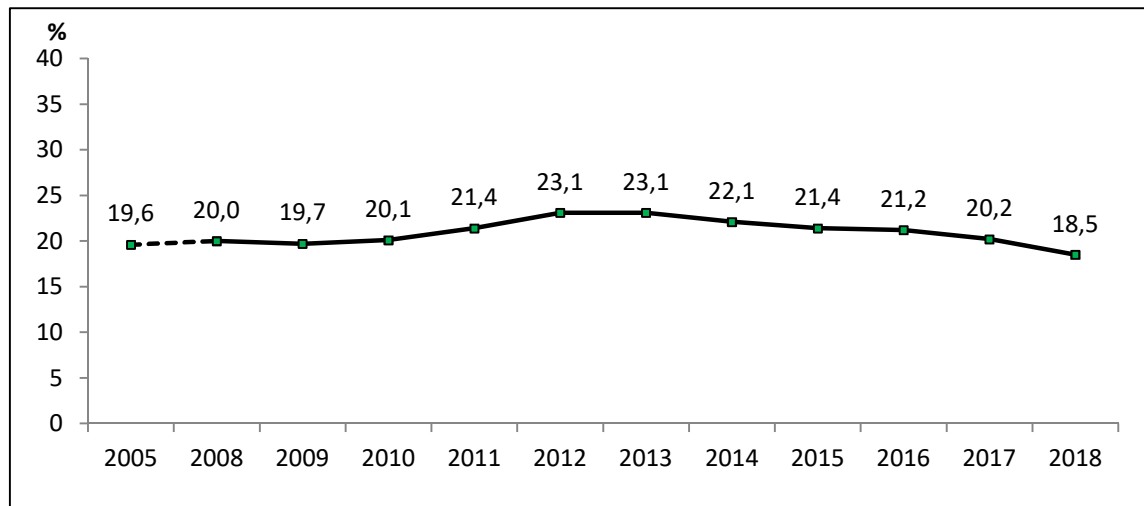
Β. Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας² και κατώφλι κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

- Το κατώφλι της φτώχειας ανέρχεται στο ποσό των 4.718 ευρώ ετησίως ανά άτομο και σε 9.908 ευρώ για νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών (Πίνακας 6) και ορίζεται στο 60% του διάμεσου συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, το οποίο εκτιμήθηκε σε 7.863 ευρώ, ενώ το μέσο ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών της Χώρας εκτιμήθηκε σε 15.556 ευρώ.
- Το έτος 2018, το 18,5% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας ήταν σε κίνδυνο φτώχειας³. Ο δείκτης αυτός που κατά το 2005 (με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2004) ανερχόταν στο 19,6%, σημείωσε αυξητική πορεία έως το 2012 όπου εκτιμήθηκε στο 23,1% ενώ άρχισε να μειώνεται από το 2014, όπως αποτυπώνεται στο Γράφημα 2.

² Ως **κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις** ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά, των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

³ Σημειώνεται ότι οι πληθυσμιακές ομάδες που κατά τεκμήριο είναι φτωχές, όπως άστεγοι, άτομα σε ιδρύματα, παράνομοι οικονομικοί μετανάστες, Ρομά που μετακινούνται και αλλάζουν τόπο διαμονής κλπ., υποαντιπροσωπεύονται στην έρευνα.

Γράφημα 2. Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας: 2005, 2008 - 2018

**Επισημαίνεται ότι η περίοδος αναφοράς των εισοδημάτων αφορά στο προηγούμενο από το έτος διενέργειας της έρευνας, δηλ. στα αντίστοιχα έτη 2004 και 2007-2017.*

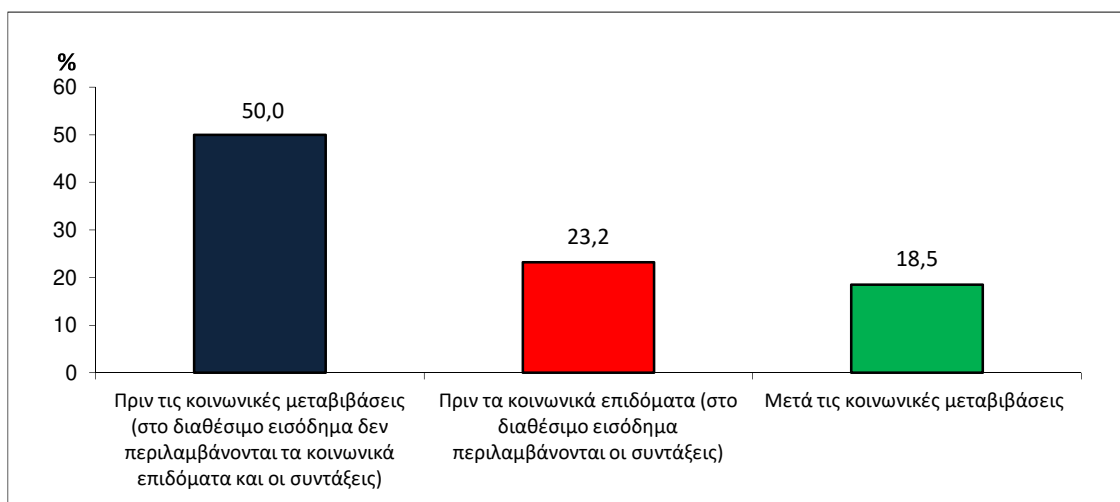
- Τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας εκτιμώνται σε 763.174 σε σύνολο 4.125.263 νοικοκυριών και τα μέλη τους σε 1.954.400 στο σύνολο των 10.542.856 ατόμων του πληθυσμού της Χώρας.
- Ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών (παιδική φτώχεια) ανέρχεται σε 22,7% σημειώνοντας μείωση κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017, ενώ για τις ομάδες ηλικιών 18-64 ετών και 65 ετών και άνω ανέρχεται σε 19,8% και 11,6%, αντίστοιχα (Πίνακας 7).
- Γενικά, το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας σημείωσε μείωση το 2018 σε σχέση με το 2017 για διάφορες υποκατηγορίες του πληθυσμού, τόσο ως προς τους τύπους νοικοκυριών όσο και ως προς την κατηγοριοποίηση κατά φύλο και κατάσταση απασχόλησης, καθώς και την κατηγοριοποίηση κατά φύλο, ομάδες ηλικιών και ιδιοκτησιακό καθεστώς της κύριας κατοικίας, με τις σημαντικότερες διαφορές (μείωση) να σημειώνονται ως εξής:
 - Κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες (15,3%) για το ποσοστό του πληθυσμού με τρεις ή περισσότερους ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά (Πίνακας 9).
 - Κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες (20,4%) για το ποσοστό πληθυσμού ανδρών ηλικίας 18-64 ετών που διαβιούν σε νοικοκυριά όπου ενοικιάζουν την κύρια κατοικία τους (Πίνακας 11).
 - Κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες (12,5%) για το ποσοστό των εργαζόμενων ανδρών (Πίνακας 10).
- Αναφορικά με την κατηγοριοποίηση του πληθυσμού ως προς το φύλο και την κατάσταση απασχόλησης σημειώθηκε μείωση:
 - κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες (24,6%) για τις μη οικονομικά ενεργές (εκτός συνταξιούχων) γυναίκες (Πίνακας 10) και
 - κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα (24,7%) για τον λοιπό μη οικονομικά ενεργό (εκτός των συνταξιούχων) πληθυσμό (Πίνακας 10).
- Αναφορικά με την κατηγοριοποίηση του πληθυσμού ως προς το φύλο, τις ομάδες ηλικιών και το ιδιοκτησιακό καθεστώς κύριας κατοικίας καταγράφηκε μείωση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας από 0,7 έως 1,2 ποσοστιαίες μονάδες, σε αρκετές περιπτώσεις και συγκεκριμένα για το σύνολο των ιδιοκτητών στις ηλικιακές ομάδες 60+ετών, 65+ετών, 75+ετών.
- Τέλος, μείωση κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες (21,5%) παρουσιάζεται για την ομάδα ηλικιών 18-64 ετών των ενοικιαστών και κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες (20,4%) για τους άνδρες ενοικιαστές της ίδιας ομάδας ηλικιών. (Πίνακας 11).
- Αναφορικά με τον τύπο νοικοκυριού αύξηση κατά μισή ποσοστιαία μονάδα (32,8%) παρουσιάζεται στο ποσοστό του κινδύνου φτώχειας μόνο για τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με, τουλάχιστον, ένα εξαρτώμενο παιδί (Πίνακας 9).

- Ο κίνδυνος φτώχειας, υπολογιζόμενος με κατώφλια διαφορετικά του 60% του διάμεσου συνολικού διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, ανέρχεται σε:
 - 8,1%, αν το κατώφλι οριστεί στο 40% του διάμεσου συνολικού διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος,
 - 12,9%, αν το κατώφλι οριστεί στο 50% του διάμεσου συνολικού διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος και
 - 26,4%, αν το κατώφλι οριστεί στο 70% του διάμεσου συνολικού διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, αντίστοιχα.

Γ. Κοινωνικές μεταβιβάσεις και κίνδυνος φτώχειας

- Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων⁴ και των συντάξεων⁵ στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών) ανέρχεται σε 50,0% ενώ, όταν περιλαμβάνονται μόνο οι συντάξεις και όχι τα κοινωνικά επιδόματα, μειώνεται στο 23,2% (Γράφημα 3, Πίνακες 14 και 15). Αναφορικά με τα κοινωνικά επιδόματα, επισημαίνεται ότι αυτά περιλαμβάνουν παροχές κοινωνικής βοήθειας (όπως το κοινωνικό μέρισμα, το επίδομα μακροχρόνια ανέργων κλπ.), οικογενειακά επιδόματα (όπως επιδόματα τέκνων), καθώς και επιδόματα ή βοηθήματα ανεργίας, ασθένειας, αναπηρίας ή ανικανότητας, ή και εκπαιδευτικές παροχές.
- Δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ανέρχεται σε 18,5%, διαπιστώνεται ότι τα κοινωνικά επιδόματα συμβάλλουν στη μείωση του ποσοστού του κινδύνου φτώχειας κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ εν συνεχεία, οι συντάξεις κατά 26,8 ποσοστιαίες μονάδες. Το σύνολο των κοινωνικών μεταβιβάσεων μειώνει το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας κατά 31,5 ποσοστιαίες μονάδες (Γράφημα 3, Πίνακες 7, 14 και 15).

Γράφημα 3. Κίνδυνος φτώχειας (%)

⁴ **Κοινωνικά επιδόματα** είναι η κοινωνική βοήθεια (Κοινωνικό Μέρισμα, Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, ΕΚΑΣ, επίδομα θέρμανσης, εισοδηματικές ενισχύσεις οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, καθώς και οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα και τέκνα υποχρεωτικής εκπαίδευσης, παροχές παλιννοστούντων, προσφύγων, αποφυλακισμένων, τοξικομανών, επίδομα μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 20-66 ετών, βοηθήματα για αντιμετώπιση πρώτων αναγκών ατόμων πληγέντων από σεισμό, πλημμύρα κλπ.), τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας, τα επιδόματα/βοηθήματα ασθένειας, τα επιδόματα/βοηθήματα αναπηρίας - ανικανότητας και οι εκπαιδευτικές παροχές.

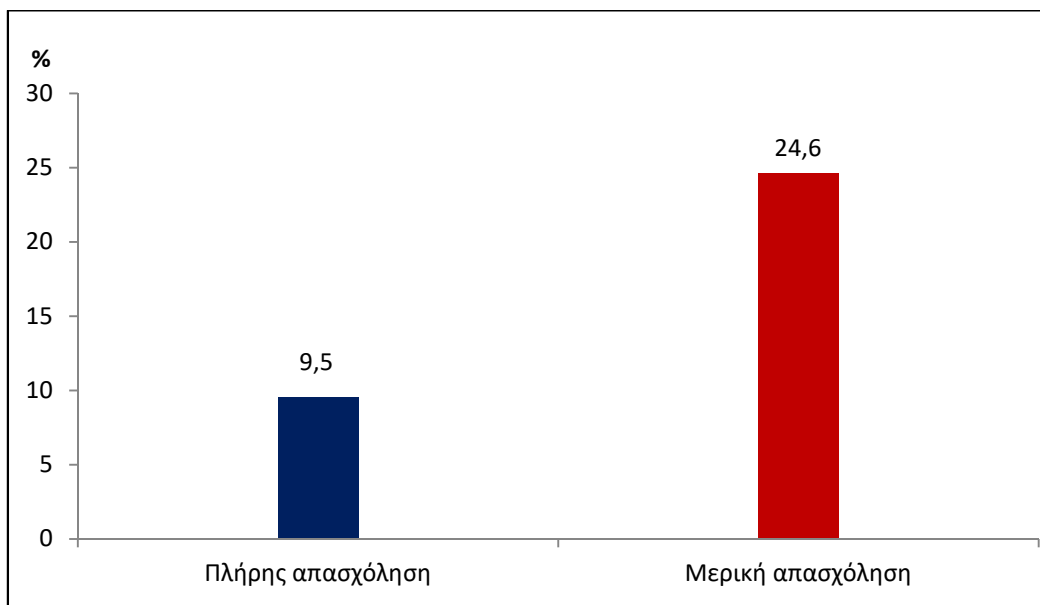
⁵ Ως **συντάξεις** θεωρούνται οι συντάξεις γήρατος από εργασία και οι συντάξεις/βοηθήματα από τον/τη σύζυγο.

- Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων και των συντάξεων στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα) για άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω εκτιμάται σε 86,8%, ενώ όταν δεν συμπεριλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα αλλά συμπεριλαμβάνονται οι συντάξεις εκτιμάται σε 13,7% (Πίνακες 14, 15).
- Ο κίνδυνος φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων και των συντάξεων στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα) για άτομα ηλικίας 18-64 ετών εκτιμάται σε 40,9%, ενώ όταν δεν συμπεριλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα αλλά συμπεριλαμβάνονται οι συντάξεις εκτιμάται σε 24,2% (Πίνακες 14, 15).
- Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις (συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων) αποτελούν το 32,4% του συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών της Χώρας, εκ του οποίου οι συντάξεις αναλογούν στο 84,4%, ενώ τα κοινωνικά επιδόματα στο 15,6%.

Δ. Χαρακτηριστικά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας

- Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας κατά τα προηγούμενα έτη ήταν ελαφρώς υψηλότερο για τις γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες. Το 2014 και 2015 διαμορφώθηκε σε πολύ κοντινά επίπεδα, υψηλότερο κατά 0,2 και 0,3 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα για τους άνδρες, ενώ με βάση τα στοιχεία του 2018, όπως συνέβη και το 2016 και το 2017, εμφανίζεται ίδιο μεταξύ ανδρών και γυναικών και ίδιο με το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού (και για τα δύο φύλα), δηλαδή 18,5% (Πίνακας 7).
- Επίσης, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για το συνολικό πληθυσμό (και κατά συνέπεια και για τα δύο φύλα) σημείωσε μείωση κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2018 σε σχέση με το 2017 (Πίνακας 7).
- Ο κίνδυνος φτώχειας για άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών εκτιμάται σε 12,6% για τις γυναίκες και σε 10,4% για τους άνδρες (Πίνακας 7).
- Ο κίνδυνος φτώχειας για άτομα ηλικίας άνω των 75 ετών εκτιμάται σε 11,0% ενώ για άτομα ηλικίας κάτω των 75 ετών σε 19,4% (Πίνακας 8).
- Ο κίνδυνος φτώχειας για τις γυναίκες άνω των 75 ετών εκτιμάται σε 12,4% ενώ για τους άνδρες της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας εκτιμάται σε 9,1% (Πίνακας 8).
- Ο κίνδυνος φτώχειας για τους διάφορους τύπους νοικοκυριών σημείωσε πτώση το 2018 σε σχέση με το 2017 με μόνη εξαίρεση την περίπτωση μονογονεϊκού νοικοκυριού με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο παιδί, όπου σημείωσε αύξηση κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες (32,8%). Οι μειώσεις του ποσοστού του κινδύνου φτώχειας για όλες τις άλλες κατηγορίες νοικοκυριών κυμαίνονται από 0,2 ποσοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση των νοικοκυριών με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά (ποσοστό 29,1%) έως 4,1 ποσοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση των νοικοκυριών με τρεις ή περισσότερους ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά (ποσοστό 15,3%). Η αμέσως επόμενη μεγαλύτερη μείωση αφορά στην περίπτωση των νοικοκυριών με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς εξαρτώμενα παιδιά, κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι 15,7% και ακολουθεί η περίπτωση μονοπρόσωπου νοικοκυριού – άνδρας, κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι 17,7% (Πίνακας 9).
- Οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας σε σύγκριση με τους ανέργους και τους οικονομικά μη ενεργούς (νοικοκυρές κλπ.). Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τους εργαζομένους ανέρχεται σε 11,0%, σημειώνοντας μείωση κατά 1,9 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017. Μείωση κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες παρουσίασε το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τις εργαζόμενες γυναίκες, ενώ για τους εργαζόμενους άνδρες παρουσίασε μείωση κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες δηλαδή σε 8,8% και 12,5% αντίστοιχα. Για τους ανέργους, όπως ήδη αναφέρθηκε, ο κίνδυνος φτώχειας ανέρχεται σε 43,3%, παρουσιάζοντας σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών (49,1% και 37,9% αντίστοιχα). Ο κίνδυνος φτώχειας για όσους είναι οικονομικά μη ενεργοί (μη συμπεριλαμβανομένων των συνταξιούχων) μειώθηκε κατά 1,0 ποσοστιαία μονάδα. Η αντίστοιχη μεταβολή (μείωση) για τις γυναίκες είναι 1,1 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ για τους άνδρες (μείωση) 0,4 ποσοστιαίες μονάδες και τα σχετικά ποσοστά ανέρχονται σε 24,7%, 24,6% και 25,1% (Πίνακας 10).
- Ο κίνδυνος φτώχειας για τους εργαζομένους με πλήρη απασχόληση ανέρχεται σε 9,5%, ενώ για τους εργαζομένους με μερική απασχόληση ανέρχεται σε 24,6% (Γράφημα 4, Πίνακας 13).

Γράφημα 4. Κίνδυνος φτώχειας εργαζομένων, με διάκριση σε πλήρους και μερικής απασχόλησης (%)

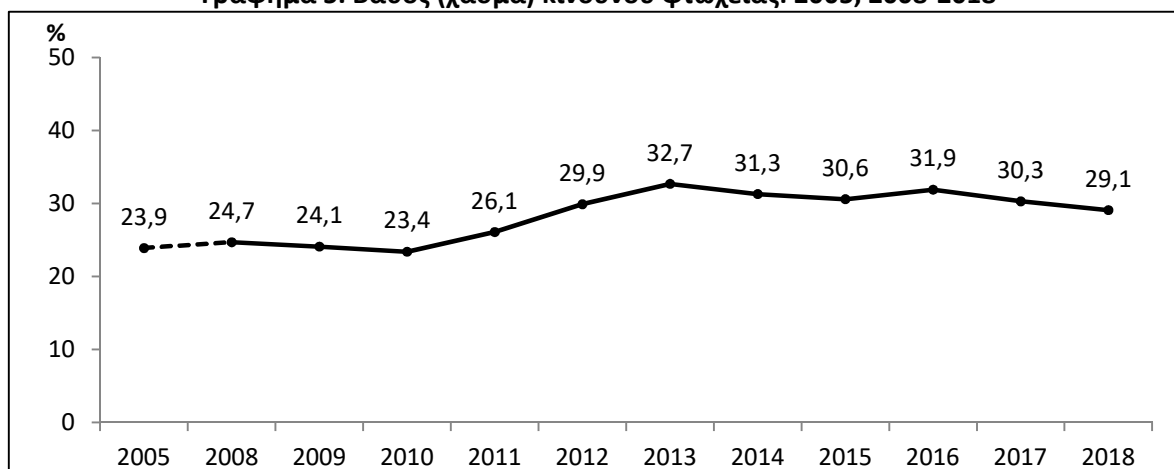

- Στην περίπτωση των νοικοκυριών, που η κατοικία που διαμένουν είναι ιδιόκτητη, ο κίνδυνος φτώχειας ανέρχεται σε 17,8%, ενώ για τα νοικοκυριά που διαμένουν σε ενοικιασμένη κατοικία ο κίνδυνος φτώχειας είναι υψηλότερος και ανέρχεται σε 21,3%. Ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών που η κατοικία τους είναι ιδιόκτητη ανέρχεται σε 22,1%, ενώ για τα άτομα της ίδιας ομάδας ηλικιών που η κατοικία τους είναι ενοικιασμένη, ο κίνδυνος αυξάνεται σε 24,0%. Ο κίνδυνος φτώχειας ατόμων ηλικίας 18-64 ετών που η κατοικία τους είναι ιδιόκτητη ανέρχεται σε 19,3%, ενώ για τα άτομα της ίδιας ηλικιακής ομάδας που η κατοικία τους είναι ενοικιασμένη, ο κίνδυνος αυξάνεται σε 21,5% (Πίνακας 11).

Ε. Βάθος (χάσμα) του κινδύνου φτώχειας

Το βάθος (χάσμα) κινδύνου φτώχειας αναφέρεται στην εισοδηματική κατάσταση των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το κατώφλι της φτώχειας. Για την εκτίμησή του υπολογίζεται η διαφορά μεταξύ του κατωφλίου του κινδύνου φτώχειας για το σύνολο του πληθυσμού και του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του φτωχού πληθυσμού, η οποία εκφράζεται ως ποσοστό επί του κατωφλίου του κινδύνου φτώχειας.

Γράφημα 5. Βάθος (χάσμα) κινδύνου φτώχειας: 2005, 2008-2018

Για το 2018, το βάθος (χάσμα) κινδύνου φτώχειας ανήλθε σε 29,1% του κατωφλίου του κινδύνου φτώχειας, σημειώνοντας μείωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος (Γράφημα 5, Πίνακας 17). Με βάση το ποσοστό αυτό, εκτιμάται ότι το 50% των φτωχών κατέχουν εισόδημα μικρότερο από το 70,9% του

κατωφλίου του κινδύνου φτώχειας (το οποίο ανέρχεται σε 4.718 ευρώ), δηλαδή κάτω από 3.345 ευρώ, ετησίως, ανά άτομο.

- Όπως παρουσιάζεται στο Γράφημα 5, το βάθος (χάσμα) κινδύνου το 2005 ήταν 23,9%, ενώ, σημειώνοντας αυξητική πορεία στη διάρκεια της δεκαετίας, ανήλθε σε 32,7% το 2013 (μέγιστη τιμή). Έκτοτε, παρουσιάζει αυξομειώσεις, σημειώνοντας τιμή 29,1% για το 2018, δηλαδή μείωση κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017.
- Το βάθος κινδύνου φτώχειας για τα παιδιά ηλικίας 0-17 ετών εκτιμάται σε 30,2%, αυξημένο κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017, ενώ για τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω εκτιμάται σε 18,4%, παρουσιάζοντας μείωση κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017 (Πίνακας 17).

ΣΤ. Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας έτους 2008 (εκφρασμένου σε τιμές του 2017 με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή)

Ο κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας σε μια σταθερή χρονική στιγμή – και συγκεκριμένα το έτος 2008 – αποτελεί ένδειξη για το εάν το επίπεδο διαβίωσης για τα χαμηλότερα εισοδήματα παρουσιάζει βελτίωση με το πέρασμα του χρόνου. Ο σκοπός αυτής της σύγκρισης είναι να καταγράψει πώς μεταβάλλεται ο κίνδυνος φτώχειας σε απόλυτους και όχι σε σχετικούς όρους, δηλαδή όταν το κατώφλι φτώχειας παραμένει διαχρονικά σταθερό σε όρους πραγματικής αγοραστικής δύναμης.

Το ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας για το έτος 2018, υπολογιζόμενο με το κατώφλι φτώχειας έτους 2008 (δηλαδή το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά, των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα κατά το 2017 είναι χαμηλότερο του 60% της διαμέσου του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του 2008 εκφρασμένου σε τιμές του 2017 με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή), εκτιμάται σε 44,9%. Συμπεραίνεται, λοιπόν, ότι το 44,9% του πληθυσμού του 2018 θα κατατασσόταν ως εκτεθειμένο στον κίνδυνο φτώχειας με βάση τις συνθήκες του 2008. (Πίνακας 16).

Ζ. Πληθυσμός που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας

- Το ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 18-59 ετών που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας υπολογίζεται σε 16,3% επί του συνόλου του πληθυσμού αυτής της ομάδας ηλικιών, εμφανίζοντας μείωση κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2017. Το ποσοστό για τους άνδρες ανέρχεται σε 14,5% και για τις γυναίκες σε 18,1% (Πίνακας 18).
- Για τον πληθυσμό ηλικίας 0-59 ετών, το ποσοστό που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας υπολογίζεται σε 14,6% επί του συνόλου του πληθυσμού αυτής της ομάδας ηλικιών, εμφανίζοντας, επίσης, μείωση κατά 1 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2017. Το ποσοστό για τους άνδρες ανέρχεται σε 13,2% και για τις γυναίκες σε 16,0% (Πίνακας 18).
- Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας κάτω των 18 ετών που διαβιούν σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας εκτιμάται για το 2018 σε 9,0% επί του συνόλου του πληθυσμού που ανήκει σε αυτή την ηλικιακή ομάδα (Πίνακας 18).

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, κατά ομάδες ηλικιών και φύλο: 2018

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	31,8	32,6	30,9
0-17	33,3	-	-
18-64	35,0	36,0	34,0
65+	21,3	23,4	18,7

Πίνακας 2

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, κατά ομάδες ηλικιών και υπηκοότητα: 2018

Ομάδες ηλικιών	Υπηκοότητα	%
18-64	Ημεδαποί	33,0
	Αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελλάδα	56,5
	Αλλοδαποί χωρών ΕΕ των 28, που διαμένουν στην Ελλάδα	45,0
	Αλλοδαποί εκτός χωρών ΕΕ των 28, που διαμένουν στην Ελλάδα	58,4
18+	Ημεδαποί	29,7
	Αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελλάδα	54,7
	Αλλοδαποί χωρών ΕΕ των 28, που διαμένουν στην Ελλάδα	40,8
	Αλλοδαποί εκτός χωρών ΕΕ των 28, που διαμένουν στην Ελλάδα	57,2

Πίνακας 3

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, κατά ομάδες ηλικιών και χώρα γέννησης: 2018

Ομάδες ηλικιών	Χώρα γέννησης	%
18-64	Ελλάδα	32,6
	Άλλη χώρα	55,1
	Χώρα ΕΕ των 28	40,5
	Χώρα εκτός χωρών ΕΕ των 28	57,8
18+	Ελλάδα	29,3
	Άλλη χώρα	53,7
	Χώρα ΕΕ των 28	38,3
	Χώρα εκτός χωρών ΕΕ των 28	56,8

Πίνακας 4**Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό, κατά συνιστώσα: 2018**

%

Δείκτης/Συνιστώσα	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	31,8	32,6	30,9
Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις)	18,5	18,5	18,5
Πληθυσμός σε υλική στέρηση	16,7	16,5	17,0
Πληθυσμός 0-59 ετών που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας	16,3	18,1	14,5

Πίνακας 5**Υποκατηγορίες δεικτών φτώχειας της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», κατά ομάδες ηλικιών: 2018**

Ομάδες ηλικιών		%
Σύνολο πληθυσμού	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	8,5
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	4,0
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	8,3
18-64	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	8,2
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	6,1
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	7,9
0-17	Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση και χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	8,2
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά χωρίς υλική στέρηση αλλά με χαμηλή ένταση εργασίας	1,7
	Πληθυσμός χωρίς κίνδυνο φτώχειας που διαβιεί σε νοικοκυριά με υλική στέρηση αλλά χωρίς χαμηλή ένταση εργασίας	9,5

Πίνακας 6

Κατώφλι κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά τύπο νοικοκυριού: 2018
σε ευρώ

Τύπος νοικοκυριού	Κατώφλι κινδύνου φτώχειας
Μονοπρόσωπα νοικοκυριά	4.718
Νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα παιδιά κάτω των 14 ετών	9.908

Πίνακας 7

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018
%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	18,5	18,5	18,5
0-17	22,7	-	-
18-64	19,8	19,9	19,7
65+	11,6	12,6	10,4

Πίνακας 8

Κίνδυνος φτώχειας ηλικιωμένων μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018
%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
60+	12,8	13,2	12,3
75+	11,0	12,4	9,1
0-59	20,7	20,8	20,7
0-74	19,4	19,3	19,5

Πίνακας 9
Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά τύπο νοικοκυριού: 2018

Τύπος νοικοκυριού	%
Συνολικός πληθυσμός	18,4
Νοικοκυριά χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	14,4
Ένας ενήλικας ηλικίας κάτω των 65 ετών	21,7
Ένας ενήλικας ηλικίας 65 ετών και άνω	16,0
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό – θήλυ	19,3
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό – άρρεν	17,7
Δύο ενήλικες ηλικίας κάτω των 65 ετών χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	15,7
Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες χωρίς εξαρτώμενα παιδιά	15,3
Νοικοκυριά με εξαρτώμενα παιδιά	22,8
Μονογονεϊκό νοικοκυριό με, τουλάχιστον, ένα εξαρτώμενο παιδί	32,8
Δύο ενήλικες με ένα εξαρτώμενο παιδί	17,7
Δύο ενήλικες με δύο εξαρτώμενα παιδιά	20,7
Δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά	23,3
Δύο ή περισσότεροι ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά	22,4
Τρεις ή περισσότεροι ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά	29,1

Πίνακας 10
Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω, κατά φύλο και κατάσταση απασχόλησης: 2018

%

Ασχολία	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Εργαζόμενοι	11,0	8,8	12,5
Μη εργαζόμενοι (άνεργοι και οικονομικά μη ενεργοί)	21,8	21,9	21,7
Άνεργοι	43,3	37,9	49,1
Συνταξιούχοι	8,7	8,8	8,6
Λοιποί μη οικονομικά ενεργοί (εκτός συνταξιούχων)	24,7	24,6	25,1

Πίνακας 11

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά ιδιοκτησιακό καθεστώς κατοικίας, φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018

%

Ομάδες ηλικιών	Ιδιοκτήτες			Ενοικιαστές		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	17,8	17,7	17,9	21,3	21,8	20,8
0-17	22,1	–	–	24,0	–	–
18-64	19,3	19,1	19,5	21,5	22,5	20,4
60+	12,7	13,2	12,1	14,3	13,5	15,4
65+	11,6	12,7	10,3	11,1	10,6	11,9
75+	11,1	12,8	8,9	9,0	6,4	13,6

Πίνακας 12

Κίνδυνος φτώχειας εργαζομένων 18-64 ετών μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο: 2018

%

Εργαζόμενοι	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
	10,9	8,7	12,4

Πίνακας 13

Κίνδυνος φτώχειας εργαζομένων μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις με διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης: 2018

Πλήρης / μερική απασχόληση	%
Πλήρης απασχόληση	9,5
Μερική απασχόληση	24,6

Πίνακας 14

Κίνδυνος φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις⁽¹⁾, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	50,0	52,0	47,9
0-17	36,3	–	–
18-64	40,9	42,6	39,0
65+	86,8	87,8	85,6

(1) Δεν περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο εισόδημα τα κοινωνικά επιδόματα και οι συντάξεις

Πίνακας 15**Κίνδυνος φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις⁽²⁾, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018**

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	23,2	23,2	23,2
0-17	31,3	-	-
18-64	24,2	24,3	24,1
65+	13,7	15,0	12,1

(2) Δεν περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο εισόδημα τα κοινωνικά επιδόματα, αλλά περιλαμβάνονται οι συντάξεις**Πίνακας 16****Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας του έτους 2008 (πληθωρισμένο με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή), κατά ομάδες ηλικιών και φύλο: 2018**

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	44,9	45,7	44,1
0-17	51,9	-	-
18-64	43,9	44,4	43,4
65+	42,3	45,0	39,9

Πίνακας 17**Βάθος (χάσμα) κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018**

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	29,1	27,9	30,5
0-17	30,2	-	-
18-64	31,7	31,3	32,1
65+	18,4	17,3	20,3
75+	16,3	15,2	18,1

Πίνακας 18**Κίνδυνος φτώχειας πληθυσμού που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών: 2018**

%

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
18-59	16,3	18,1	14,5
0-17	9,0	-	-
0-59	14,6	16,0	13,2

Πίνακας 19

Πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό σε χώρες που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το 2018 τη δεδομένη χρονική στιγμή: 2008-2018

%

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Βουλγαρία	44,8	46,2	49,2	49,1	49,3	48,0	40,1	41,3	40,4	38,9	32,8
Ρουμανία	44,2	43,0	41,5	40,9	43,2	41,9	40,3	37,4	38,8	35,5	32,5
Ελλάδα	28,1	27,6	27,7	31,0	34,6	35,7	36,0	35,7	35,6	34,8	31,8
Λετονία	34,2	37,9	38,2	40,1	36,2	35,1	32,7	30,9	28,5	28,2	28,4
Ουγγαρία	28,2	29,6	29,9	31,5	33,5	34,8	31,8	28,2	26,3	25,6	19,6
Αυστρία	17,9	17,4	17,8	16,7	20,6	19,1	18,9	19,2	18,5	18,8	19,2
Δανία	16,3	17,6	18,3	17,6	17,5	18,3	17,9	17,7	16,7	17,2	17,6
Φινλανδία	17,4	16,9	16,9	17,9	17,2	16,0	17,3	16,8	16,6	15,7	16,5
Τσεχία	15,3	14	14,4	15,3	15,4	14,6	14,8	14	13,3	12,2	12,2

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (European Union - Statistics on Income and Living Conditions - EU-SILC)	Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) αποτελεί μέρος ενός κοινοτικού στατιστικού προγράμματος, στο οποίο συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντικατέστησε, από το 2003, το ευρωπαϊκό panel νοικοκυριών (European Community Household Panel, ECHP), προκειμένου να επιτευχθεί η ποιοτική βελτίωση των στατιστικών δεδομένων που αφορούν στη φτώχεια και στον κοινωνικό αποκλεισμό. Βασικός στόχος της έρευνας είναι η μελέτη, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, των συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών σε σχέση, κυρίως, με το εισόδημά τους. Η έρευνα αποτελεί τη βασική πηγή αναφοράς των συγκριτικών στατιστικών για την κατανομή του εισοδήματος και τον κοινωνικό αποκλεισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η συγκρισιμότητα των στοιχείων θεωρείται εξασφαλισμένη, αφού η έρευνα διενεργείται σε όλα τα κράτη μέλη, χρησιμοποιώντας κοινές μεταβλητές και ορισμούς.
Νομικό πλαίσιο	Η έρευνα διέπεται από τις διατάξεις του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και Κοινοβουλίου με αριθ. 1177/2003, αναφορικά με τις κοινοτικές στατιστικές για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης και διενεργήθηκε με απόφαση του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ.
Περίοδος αναφοράς του εισοδήματος	Η περίοδος αναφοράς του εισοδήματος είναι το προηγούμενο της έρευνας ημερολογιακό έτος.
Κάλυψη	Η έρευνα καλύπτει όλα τα ιδιωτικά νοικοκυριά της Χώρας με τα μέλη τους, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή οποιαδήποτε οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά τους. Εξαιρούνται από την έρευνα: ▪ Οι συλλογικές κατοικίες, όπως ξενοδοχεία, πανσιόν, νοσοκομεία, γηροκομεία, στρατόπεδα, αναμορφωτήρια κλπ. Συλλογικές κατοικίες θεωρούνται και τα νοικοκυριά που παρέχουν στέγη με διατροφή σε άνω των πέντε τροφίμους. ▪ Τα νοικοκυριά με μέλη ξένους υπηκόους που υπηρετούν σε ξένες διπλωματικές αποστολές.
Μεθοδολογία	Η έρευνα είναι δειγματοληπτική με σχεδιασμό με μερικώς επικαλυπτόμενο δείγμα (rotational integrated design), που επιλέχτηκε ως ο πλέον κατάλληλος για ενιαία συγχρονική και διαχρονική έρευνα. Η τελική δειγματοληπτική μονάδα είναι το νοικοκυριό. Οι μονάδες ανάλυσης είναι τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Η διαχρονική δομή του δείγματος διακρίνεται σε τέσσερα εναλλασσόμενα υποδείγματα (panels), καθένα από τα οποία είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού και διαρκεί τέσσερα χρόνια. Για κάθε δύο διαδοχικά χρόνια υπάρχει μερική επικάλυψη (75%) των panels. Κάθε χρόνο ένα panel εγκαταλείπει το δείγμα και ένα νέο panel επιλέγεται. Το σχήμα εναλλαγής άρχισε από το πρώτο έτος (2003). Για να υπάρξει πλήρες δείγμα το πρώτο έτος της έρευνας, τα τέσσερα panels άρχισαν ταυτόχρονα. Για τη διαχρονική συνιστώσα του EU-SILC, τα άτομα που επιλέγονται, αρχικά, ερευνώνται για περίοδο τεσσάρων χρόνων, ίση με τη διάρκεια του κάθε panel. Η έρευνα EU-SILC βασίζεται σε δισταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία νοικοκυριών από πλαίσιο δειγματοληψίας που έχει δημιουργηθεί με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού 2011 και καλύπτει πλήρως τον πληθυσμό αναφοράς. Ο σχεδιασμός της δειγματοληψίας περιλαμβάνει δύο επίπεδα στρωμάτωσης: i. Το πρώτο επίπεδο είναι γεωγραφική στρωμάτωση που βασίζεται στη διαίρεση της Χώρας σε Περιφέρειες, οι οποίες αντιστοιχούν στο ευρωπαϊκό επίπεδο διαμέρισης NUTS II, ενώ τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης συγκροτούν χωριστά γεωγραφικά στρώματα. ii. Το δεύτερο επίπεδο στρωμάτωσης είναι η ταξινόμηση των οικισμών, μέσα σε κάθε Περιφέρεια, σε τέσσερις κατηγορίες αστικότητας, σύμφωνα με το μέγεθος του πληθυσμού τους: ▪ ≥ 30.000 κατοίκους ▪ 5.000-29.999 κατοίκους

- 1.000-4.999 κατοίκους
- 0-999 κατοίκους

Η στρωμάτωση των δύο μεγάλων πολεοδομικών συγκροτημάτων έγινε κατά απογραφικές εποπτείες.

Το δείγμα των ιδιωτικών νοικοκυριών επιλέγεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, ένα τυχαίο δείγμα μονάδων επιφάνειας (κατοικημένων γεωγραφικών περιοχών που περικλείονται από φυσικά ή τεχνητά όρια) επιλέγεται με συστηματική δειγματοληψία από κάθε τελικό στρώμα με πιθανότητα επιλογής της κάθε μονάδας ανάλογη του αριθμού των ιδιωτικών νοικοκυριών που αυτή περιέχει. Στο δεύτερο στάδιο, ένα συστηματικό τυχαίο δείγμα ιδιωτικών νοικοκυριών επιλέγεται με δεδομένο δειγματοληπτικό κλάσμα, από τον σύγχρονο πληθυσμό των νοικοκυριών (με βάση προμέτρηση που γίνεται στο πεδίο) κάθε επιλεγμένης μονάδας επιφάνειας.

Μέγεθος δείγματος Κατά το 2018, η έρευνα διενεργήθηκε σε τελικό δείγμα 24.305 νοικοκυριών και σε 56.660 μέλη των νοικοκυριών αυτών, εκ των οποίων 48.903 ηλικίας 16 ετών και άνω. Ο μέσος όρος μελών υπολογίστηκε ανά νοικοκυριό στα 2,33.

Σταθμίσεις Για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας τα στοιχεία κάθε ατόμου και κάθε νοικοκυριού του δείγματος πολλαπλασιάστηκαν με έναν αναγωγικό συντελεστή. Ο αναγωγικός συντελεστής προκύπτει ως το γινόμενο των ακόλουθων τριών παραγόντων (σταθμίσεων):

α) της αντίστροφης πιθανότητας επιλογής του ατόμου, που συμπίπτει με την αντίστροφη πιθανότητα επιλογής του νοικοκυριού,

β) του αντίστροφου του ποσοστού απόκρισης των νοικοκυριών εντός του στρώματος,

γ) ενός διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος καθορίζεται κατά τρόπο ώστε:

ι) Η εκτίμηση των ατόμων, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών που θα προκύψει ανά γεωγραφική περιφέρεια να συμπίπτει με τον αντίστοιχο αριθμό που υπολογίστηκε με προβολή για την περίοδο αναφοράς της έρευνας και βασίστηκε στη Φυσική Κίνηση Πληθυσμού (Απογραφή Πληθυσμού 2011 και Γεννήσεις, Θάνατοι, Μετανάστευση).

ιι) Η εκτίμηση των νοικοκυριών, κατά τάξη μεγέθους (1, 2, 3, 4 ή 5+ μέλη) και κατά ιδιοκτησιακό καθεστώς, να συμπίπτει με αυτή του έτους αναφοράς που υπολογίστηκε με προβολή βασισμένη στη διαχρονική τάση της Απογραφής Πληθυσμού των ετών 2001 και 2011.

Μεθοδολογία μέτρησης της φτώχειας Η γραμμή φτώχειας (το κατώφλι της φτώχειας) υπολογίζεται με τη σχετική έννοια (φτωχός σε σχέση με τους άλλους) και ορίζεται στο 60% του διάμεσου ισοδύναμου συνολικού διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού, με βάση την τροποποιημένη κλίμακα ισοδυναμίας του ΟΟΣΑ, διαφοροποιούμενη από την έννοια του κινδύνου της απόλυτης φτώχειας (ο φτωχός που στερείται βασικών μέσων επιβίωσης). Για τον υπολογισμό του συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού λαμβάνεται υπόψη το συνολικό καθαρό εισόδημα, δηλαδή το εισόδημα που προκύπτει μετά την αφαίρεση των φόρων και των εισφορών για κοινωνική ασφάλιση, που λαμβάνεται από όλα τα μέλη του νοικοκυριού.

Συγκεκριμένα, οι εισοδηματικές συνιστώσες που περιλαμβάνονται στην έρευνα είναι:

- Το εισόδημα από εργασία
- Το εισόδημα από περιουσία
- Οι κοινωνικές παροχές και οι συντάξεις
- Οι χρηματικές μεταβιβάσεις από άλλα νοικοκυριά
- Το τεκμαρτό εισόδημα από τη χρήση του αυτοκινήτου της επιχείρησης

Εισοδηματικές συνιστώσες, όπως το τεκμαρτό ενοίκιο από ιδιοκατοίκηση, οι έμμεσες κοινωνικές μεταβιβάσεις, τα εισοδήματα σε είδος και οι τόκοι από δάνεια, είναι δυνατόν να επηρεάσουν σημαντικά τα αποτελέσματα. Τα εισοδήματα αυτά καταγράφονται από το έτος 2007, αλλά δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του διαθέσιμου εισοδήματος.

Ισοδύναμο εισόδημα Ως ισοδύναμο διαθέσιμο ατομικό εισόδημα ορίζεται το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα του νοικοκυριού μετά τη διαίρεσή του με το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού. Το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού υπολογίζεται σύμφωνα με την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ.

Επισημαίνεται ότι στην κατανομή κατά άτομο θεωρείται, με βάση τον παραπάνω ορισμό, ότι το κάθε μέλος του νοικοκυριού κατέχει το ίδιο εισόδημα που αντιστοιχεί στο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα. Αυτό σημαίνει ότι το κάθε μέλος του νοικοκυριού απολαμβάνει το ίδιο επίπεδο διαβίωσης. Συνεπώς, στην κατά άτομο κατανομή, το εισόδημα που αποδίδεται σε κάθε άτομο δεν αντιπροσωπεύει χρηματική απολαβή, αλλά έναν δείκτη επιπέδου διαβίωσης.

Το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα ενός νοικοκυριού υπολογίζεται ως το άθροισμα των εισοδημάτων των μελών των νοικοκυριών (εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, από αυτοαπασχόληση, συντάξεις, επιδόματα ανεργίας, εισόδημα από ακίνητη περιουσία, οικογενειακά επιδόματα, τακτικές χρηματικές μεταβιβάσεις κλπ.), δηλαδή του συνόλου των καθαρών αποδοχών από όλες τις πηγές εισοδήματος μετά την αφαίρεση των τυχόν παροχών προς άλλα νοικοκυριά. Στο ποσό αυτό πρέπει να προστεθεί και ο φόρος που, ενδεχομένως, επιστράφηκε και αφορούσε στην εκκαθάριση των εισοδημάτων του προηγούμενου έτους.

Κλίμακα ισοδυναμίας Το ισοδύναμο μέγεθος του νοικοκυριού υπολογίζεται με βάση την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την οποία ορίζεται συντελεστής στάθμισης 1 για τον πρώτο ενήλικα, 0,5 για το δεύτερο ενήλικα και μέλη 14 ετών και άνω και 0,3 για παιδιά 13 ετών και κάτω. Παράδειγμα: Το εισόδημα ενός νοικοκυριού με δύο ενήλικες και δύο παιδιά κάτω των 14 ετών διαιρείται με το συντελεστή ισοδυναμίας $(1+0,5+(2 \times 0,3)=)$ 2,1, ενός νοικοκυριού με δύο ενήλικες με $(1+0,5=)$ 1,5, ενός νοικοκυριού με 2 ενήλικες και 2 παιδιά ηλικίας 14 ετών και άνω με $(1+3 \times (0,5)=)$ 2,5 κλπ.

Εξαρτώμενα παιδιά Εξαρτώμενα παιδιά θεωρούνται τα παιδιά ηλικίας έως 16 ετών, καθώς και τα παιδιά ηλικίας έως 24 ετών που είναι οικονομικά μη ενεργά (μαθητές, σπουδαστές, στρατιώτες, νοικοκυρές, κλπ.)

Δείκτες *Κύριοι δείκτες*

1. Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ανά:

- Φύλο και ομάδες ηλικιών
- Φύλο και συνήθη ασχολία
- Τύπο νοικοκυριού
- Ιδιοκτησιακό καθεστώς της κατοικίας
- Ένταση εργασίας
- Κατώφλι κινδύνου φτώχειας, σε ευρώ

2. Σχετικό βάθος (χάσμα) του κινδύνου της φτώχειας, κατά ομάδες ηλικιών και φύλο

Δευτερεύοντες δείκτες

3. Κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με εναλλακτικές διαχωριστικές γραμμές
4. Κίνδυνος φτώχειας υπολογισμένος με το κατώφλι φτώχειας προηγούμενου έτους (2005 και 2008)
5. Κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις
6. Μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα

Δείκτες για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020»

Ορισμοί δεικτών

1. Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

Ως κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά, των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

2. Σχετικό βάθος (χάσμα) του κινδύνου φτώχειας

Το σχετικό βάθος (χάσμα) του κινδύνου φτώχειας αναφέρεται στην εισοδηματική κατάσταση των ατόμων που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας και ορίζεται ως η διαφορά του εισοδήματος των φτωχών ατόμων από το όριο της φτώχειας, δηλαδή μας παρέχει το μέσο έλλειμμα των φτωχών ατόμων.

3. Κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με εναλλακτικές διαχωριστικές γραμμές

Ως κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις με εναλλακτικές διαχωριστικές γραμμές, ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που διαβιούν σε νοικοκυριά των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο του 40%, 50% και 70% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

4. Κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας (πληθωρισμένο με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή) του έτους 2008

Με έτος βάσης το 2016 ως κίνδυνος φτώχειας υπολογιζόμενος με το κατώφλι φτώχειας του έτους 2008 (πληθωρισμένο με τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή 2009-2016) ορίζεται το ποσοστό των ατόμων των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα το έτος 2016 είναι χαμηλότερο από το κατώφλι της φτώχειας, υπολογιζόμενο για το έτος 2008, πληθωρισμένο με στοιχεία από τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή.

5. Κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

5.1. Κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

Δεν περιλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα και οι συντάξεις στο διαθέσιμο εισόδημα

Ως κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δεν περιλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα και οι συντάξεις στο διαθέσιμο εισόδημα) ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που διαβιούν σε νοικοκυριά των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι μικρότερο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

Κοινωνικές μεταβιβάσεις θεωρούνται τα κοινωνικά επιδόματα, δηλαδή η κοινωνική βοήθεια (Κοινωνικό Μέρισμα, Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, ΕΚΑΣ, εισοδηματικές ενισχύσεις σε νοικοκυριά μόνιμων κατοίκων ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, επίδομα μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 20-66 ετών κλπ.), τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας, τα επιδόματα/βοηθήματα ασθένειας, τα επιδόματα/βοηθήματα αναπηρίας - ανικανότητας και οι εκπαιδευτικές παροχές και οι συντάξεις (δηλαδή συντάξεις γήρατος από εργασία και συντάξεις/βοηθήματα από τον/τη σύζυγο).

5.2. Κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

Δεν περιλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα στο διαθέσιμο εισόδημα, ενώ περιλαμβάνονται οι συντάξεις

Ως κίνδυνος φτώχειας πριν τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δεν περιλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα στο διαθέσιμο εισόδημα, ενώ περιλαμβάνονται οι συντάξεις), ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι μικρότερο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος.

6. Μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα

Ως μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα ορίζεται ο μέσος όρος των ισοδύναμων διαθέσιμων εισοδημάτων όλων των μελών των νοικοκυριών της Χώρας.

7. Δείκτες για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020»

Ο στόχος της στρατηγικής της ΕΕ «Ευρώπη 2020» θα αξιολογηθεί με βάση τον αριθμό των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο ως προς την κατάσταση φτώχειας ή αποκλεισμού (πληθυσμός – στόχος)) σύμφωνα με τους ακόλουθους τρεις δείκτες:

- Ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας.
- Ποσοστό ατόμων με υλικές στερήσεις - Ο δείκτης «ποσοστό ατόμων με υλικές στερήσεις» εκτιμά τα επίπεδα διαβίωσης μετρώντας το ποσοστό του πληθυσμού που στερείται τουλάχιστον 4 από ένα κατάλογο 9 αγαθών και υπηρεσιών.
 - Δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών όπως ενοίκιο ή δόση δανείου της κύριας κατοικίας, λογαριασμοί ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, αερίου κλπ., δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για οικιακή, διακοπές κ.ά., ή αγορές με δόσεις
 - Οικονομική αδυναμία για πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών
 - Οικονομική αδυναμία για διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας
 - Οικονομική αδυναμία για αντιμετώπιση έκτακτων, αλλά αναγκαίων δαπανών αξίας περίπου 375 ευρώ
 - Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν τηλέφωνο (περιλαμβάνεται και το κινητό τηλέφωνο)
 - Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν έγχρωμη τηλεόραση
 - Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν πλυντήριο ρούχων
 - Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν ΙΧ επιβατηγό αυτοκίνητο και
 - Οικονομική αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση το χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι
- Ποσοστό πληθυσμού που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας – Ο δείκτης αναφέρεται στο ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 0-59 που διαβιών σε νοικοκυριά που τα μέλη τους εργάστηκαν λιγότερο από 20% της συνήθους απασχόλησης κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Η ένταση εργασίας του νοικοκυριού ορίζεται ως ο λόγος μεταξύ του αριθμού των μηνών που όλα τα μέλη εργάζονται κατά το προηγούμενο έτος και του συνολικού αριθμού των μηνών που θα μπορούσαν θεωρητικά να έχουν εργαστεί κατά την ίδια περίοδο. Οικονομικά ενεργά μέλη θεωρούνται τα μέλη του νοικοκυριού ηλικίας 18-59 ετών. Τα νοικοκυριά που αποτελούνται μόνο από μαθητές ή σπουδαστές κλπ. κάτω των 25 ετών ή και άτομα ηλικίας 60 ετών και άνω εξαιρούνται από τον υπολογισμό του δείκτη.

Παραπομπές Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την [Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών](#)